

СПРАВА «РОМАНОВ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF ROMANOV v. UKRAINE)

(заява № 76273/11)

Стислий виклад рішення від 28 травня 2020 року

25 липня 2011 року заявник був затриманий та взятий під варту у відділі міліції за підозрою у замаху на вбивство. Наступного дня було проведено судово-психіатричну експертизу заявнику, якою у заявника ознаки хронічного психічного захворювання. Згідно з висновком експерта заявник потребував примусової госпіталізації до психіатричного закладу із суворим наглядом. 28 липня 2011 року районний суд продовжив строк затримання заявника до десяти діб з метою вивчення даних про його особу. 04 серпня 2011 року районний суд, посилаючись на висновки судово-психіатричної експертизи, не встановивши строку, обрав заявнику запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Апеляційний суд залишив рішення суду першої інстанції без змін.

07 лютого 2012 року на підставі постанови районного суду від 02 грудня 2011 року заявника помістили до психіатричної лікарні із суворим наглядом. Апеляційні скарги заявника та його захисника суд не прийняв до розгляду у зв'язку з пропущенням строків на апеляційне оскарження. До переведення заявника у спеціальний психіатричний заклад він тримався під вартою.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявник скаржився, що його затримання та подальше тримання під вартою під час досудового розслідування були незаконними та необґрунтованими і він не мав забезпеченого правовою санкцією права на відшкодування у зв'язку з його свавільним триманням під вартою. Він посилався на пункти 1, 3 та 5 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).

Розглянувши скарги заявника Європейський суд вказав, що постанова слідчого про затримання заявника була обґрунтована лише загальним посиланням на положення Кримінально-процесуального кодексу України та не містила жодного пояснення, чому справа заявника підпадала під перелік виняткових випадків, які надають слідчим право на затримання без попереднього ухвалення судового рішення. Також Європейський суд зазначив, що підстави для затримання особи мають бути вагомими та обґрунтованими, водночас постанова районного суду не містила жодної оцінки індивідуальних обставин заявника або ризиків, які б виправдовували продовження строку його затримання з огляду на специфіку його хвороби. Також Європейський суд вказав на відсутність законних підстав для тримання заявника під вартою у період з дня, коли закінчився максимальний двомісячний термін тримання підозрюваного під вартою (відповідно до положень чинного на момент подій Кримінально-процесуального кодексу України) до дня постановлення районним судом рішення про переведення заявника до спеціального психіатричного закладу. Щодо скарг заявника на тривале тримання його під вартою до переведення в спеціальний психіатричний заклад Європейський суд дійшов висновку, що продовження тримання заявника під вартою понад два місяці після ухвалення відповідної постанови районного суду не було обґрунтованим та не відповідало вимогам Конвенції. З огляду на зазначене, посилаючись на свою попередню практику, Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Розглянувши скаргу заявника за пунктом 3 статті 5 Конвенції Європейський суд з огляду на те, що причини наведені районним судом про взяття заявника під варту не містили жодної оцінки індивідуальних обставин і ризиків, які б виправдали зміну обраного запобіжного заходу, констатував порушення пункту 3 статті 5 Конвенції.

Посилаючись на свою попередню практику, Європейський суд встановив порушення пункту 5 статті 5 Конвенції у зв'язку з тим, що заявник не мав забезпеченого правовою санкцією права на відшкодування у зв'язку з незаконним триманням його під вартою.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. «Оголошує, що мати заявника, пані Світлана Олексіївна Романова, має право продовжити це провадження від імені заявника;

2. Оголошує заяву прийнятною;

3. *Постановляє*, що були порушено пункт 1 статті 5 Конвенції у зв'язку із затриманням заявника 25 липня 2011 року, триманням його під вартою у відділі міліції з 28 липня до 04 серпня 2011 року, триманням його під вартою з 25 вересня до 02 грудня 2011 року, яке не охоплювалося рішенням суду, та триманням його під вартою з 02 грудня 2011 року до 07 лютого 2012 року до переведення в спеціальний психіатричний заклад;

4. *Постановляє*, що було порушено пункт 3 статті 5 Конвенції у зв'язку з відсутністю відповідних і достатніх підстав для тримання заявника під вартою на підставі постанови Київського районного суду міста Харкова від 04 серпня 2011 року;

5. *Постановляє*, що було порушено пункту 5 статті 5 Конвенції у зв'язку з відсутністю забезпеченого правовою санкцією права на відшкодування у зв'язку з незаконним і необґрунтованим триманням заявника під вартою;

6. *Постановляє*, що

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити матері заявника, пані Світлані Олексіївні Романовій, 9 800 (дев'ять тисяч вісімсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

7. *Відхиляє* решту вимог щодо справедливої сатисфакції».